

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ**

Հ Ր Ա Մ Ա Ն

«18» Դեկտեմբերի 2025 թ.

N 145-Ա/1

**ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑԸ, ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾՐԱԳՐԻ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի մայիսի 23-ի N 630-Ն որոշմամբ հաստատված N 1 հավելվածի 16-րդ կետով և Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 700-Լ որոշմամբ հաստատված Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կանոնադրության 18-րդ կետի 20-րդ ենթակետի պահանջներով՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՄ ԵՄ՝

1. Հաստատել

1) որդեգրել ցանկացող անձանց նախապատրաստական դասընթացի կազմակերպման և անցկացման ժամանակացույցը՝ համաձայն N 1 հավելվածի:

2) որդեգրել ցանկացող անձանց նախապատրաստական դասընթացի ծրագրի բովանդակությունը՝ համաձայն N 2 հավելվածի:

2. Նախարարության տեղեկատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնին՝ սույն հրամանը ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկօրյա ժամկետում՝ ապահովել դասընթացի կազմակերպման և անցկացման ժամանակացույցի և ծրագրի բովանդակության վերաբերյալ տեղեկատվության տեղադրումը նախարարության պաշտոնական կայքէջում:

3. Նախարարության հավասար հնարավորությունների ապահովման վարչությանը՝ սույն հրամանը ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկօրյա ժամկետում.

1) սույն հրամանը տրամադրել ՀՀ մարզպետարաններին, Երևանի քաղաքապետարանին և «Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին՝ պաշտոնական կայքէջերում տեղադրելու նպատակով,

2) վերապատրաստման ենթակա երեխա որդեգրել ցանկացող անձանց ցուցակները տրամադրել «Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին:

4. «Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ին՝

1) դասընթացները կազմակերպել՝ առաջնորդվելով ՀՀ կառավարության 2019 թվականի մայիսի 23-ի թիվ 630-Ն որոշմամբ,

2) դասընթացն ավարտվելուց հետո մեկօրյա ժամկետում ներկայացնել դասընթացն ավարտած, որակավորված մասնակիցների ցանկը՝ դրանում ներառելով մասնակցի անունը, ազգանունը և անձնագրային տվյալները:

5. Սույն հրամանի կատարման հսկողությունը վերապահել ոլորտը համակարգող նախարարի տեղակալին:

Ստորագրող
ԱՐՄԵՆ ԹՈՐՈՍՅԱՆ
3114820360

2025-11-18 14:06:14 GMT+4
Հավաստված է ԷԿԵՆԳ-ի կողմից

Ա. ԹՈՐՈՍՅԱՆ

Հավելված N 1

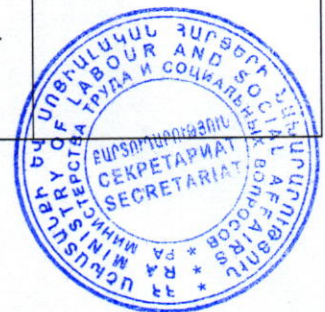
ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի

2025 թվականի նոյեմբերի 18 N 145-Ն/1 հրամանի

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

**ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԱԽԱԴԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ**

Խմբի համարը	Խմբում ընդգրկված ունկնդիրների թիվը	Դասընթացի անցկացման եղանակը	Դասընթացի անցկացման օրերը, տևողությունը	Դասընթացների ծավալը
3	31	Առկա	26.11.2025- 28.11.2025 Ժամը 10.00- 14.30	24 ժամ

Հավելված N 2

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի

2025 թվականի 18-րդ N 145-Ա/1 հրամանի

ԾՐԱԳԻՐ

ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՑԱՆԿԱՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ

1. Դասընթացի նպատակը որդեգրել ցանկացող անձանց՝ որդեգրված երեխաների խնամք ու դաստիարակություն տրամադրելու, նրանց օրինական շահերն ու իրավունքները պաշտպանելու համար անհրաժեշտ իրավական, սոցիալ-հոգեբանական և սոցիալ-մանկավարժական գիտելիքների փոխանցումը և դրանց կիրառման հմտությունների ուսուցանումն է:

2. Դասընթացի թիրախ խումբը որդեգրել ցանկացող անձինք են:

3. Դասընթացի խնդիրներն են՝

1) ծանոթացնել ոլորտը, մասնավորապես, որդեգրման գործընթացը կարգավորող նորմատիվ-իրավական ակտերին և առկա աջակցող սոցիալական ծառայություններին,

2) ներկայացնել որդեգրման՝ որպես երեխաների խնամքի այլընտրանքային տարբերակի առանձնահատկությունները,

3) փոխանցել գիտելիքներ երեխաների տարիքային զարգացման փուլերի և տարիքային ճգնաժամերի, տրավմայի երեխայի վրա ունեցած ազդեցության մասին,

4) հաղորդել գիտելիքներ որդեգրման ընտանիքի դինամիկայի վրա ունեցող ազդեցության մասին և փոխանցել անհրաժեշտ հմտություններ ուղղված այդ ազդեցությունների կառավարմանը,

5) ուսուցանել անհրաժեշտ ծնողավարման հմտություններ տրավմատիկ փորձառություն ունեցող երեխաների հետ աշխատանքի, երեխայի հետ նոր՝ ամուր կապվածություն ձևավորելու վերաբերյալ,

6) ուսուցանել անհրաժեշտ գիտելիքներ և հմտություններ նոր միջավայրում երեխայի հարմարման գործընթացը սահուն կերպով իրականացնելու համար:

4. Դասընթացի կազմակերպման մեթոդներն են՝

- 1) դասախոսություններ,
- 2) դեպքի քննարկումներ,
- 3) դերային խաղեր,
- 4) տեսաֆիլմերի դիտումներ,
- 5) այլ գործնական և ուսուցողական մեթոդներ:

5. Մեթոդները կիրառվում են խառը եղանակով՝ դասաժամերի ընթացքում:

6. Դասընթացի տեղեկատվական աջակցությունը՝ դասընթացի մասնակիցներին կորամադրվեն թեմային առնչվող նյութեր, դասախոսությունների համառոտագրություններ, գրականության ցանկ:

7. Դասընթացի տևողությունը՝ 24 ակադեմիական ժամ է:

8. Դասընթացից ակնկալվող արդյունքներն են՝ դասընթացի ավարտին ունենդիրները.

1) ձեռք կբերեն գիտելիքներ.

ա. ոլորտը կարգավորող նորմատիվ-իրավական ակտերի, որդեգրման ընթացակարգի վերաբերյալ.

բ. որդեգրման՝ որպես երեխայի խնամքի այլընտրանքային տարբերակի առանձնահատկությունների մասին.

գ. երեխայի տարիքային զարգացման փուլերի և տարիքային ճգնաժամերի մասին.

դ. կապվածության և դեպրիվացիայի երեխայի զարգացման վրա ունեցող ազդեցության մասին.

ե. ծնողավարման մոդելների, տեխնիկաների և դրանց կիրառման ոլորտների մասին:

2) ձեռք կբերեն հմտություններ.

ա. դրական ծնողավարության և պատշաճ խնամքի իրականացման.

բ. որդեգրման հետ կապված ընտանեկան դինամիկայի փոփոխություններին ազդվում ճգնաժամային իրավիճակներում երեխայի տրավմատիկ փորձառություններին ապամանավորված հուզական և վարքային դրսևորումներին արձագանքման.

գ. երեխայի օրինական շահերի և իրավունքների պաշտպանության համար նախատեսված ռեսուրսներից օգտվելու.

դ. որդեգրող ընտանիքում երեխայի հարմարումն արդյունավետ և սահուն կերպով կազմակերպելու.

ե. որդեգրման հետևանքով ընտանիքի անմիջական սոցիալական միջավայրում հնարվոր ռիսկերին արձագանքելու:

9. Դասընթացի արդյունքում մասնակիցներին կհանձնվի ավարտական փաստաթուղթ (հավաստագիր):

10. Որդեգրել ցանկացող անձանց նախապատրաստական դասընթացի ծրագիրը.

h/h	Թեմայի անվանումը	Համառոտ նկարագիրը	Ժամաքանակ
1.	Որդեգրման գործընթացը կարգավորող նորմատիվ-իրավական բազան և որդեգիր ընտանիքներին աջակցող ծառայությունների շրջանակը	Ներկայացվում են որդեգրման գործընթացին առնչվող միջազգային իրավական նորմերն ու տեղական կարգավորումները: Անդրադարձ է լինելու որդեգրման ընթացակարգին, մասնավորապես համադրման փուլին, ինչպես նաև ներկայացվելու են այն ռեսուրսներն ու ծառայությունները, որոնք անհրաժեշտության դեպքում կարող են աջակցել որդեգիր ընտանիքներին:	4
2.	Որդեգրումը՝ որպես երեխայի խնամքի այլընտրանքային տարբերակ	Ներկայացվում են որդեգրման առանձնահատկությունները երեխայի խնամքի այլընտրանքային ընտանիքահեն այլ տարբերակների հետ համեմատությամբ, անդրադարձ է կատարվում որդեգրության տարատեսակներին (տեղական և միջազգային, հարազատական, որդեգրում խնամատարությունից հետո, որդեգրում հաստատությունից) և դրանցից յուրաքանչյուրի հիմնական բնութագրիչներին, քննարկվում են յուրաքանչյուր տարբերակի	2

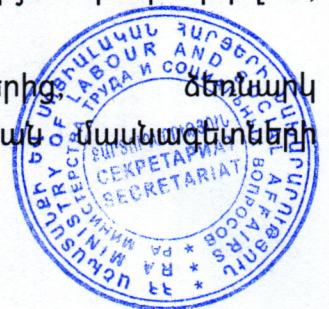
h/h	Թեմայի անվանումը	Համառոտ նկարագիրը	Ժամաքանակ
		առավելություններն ու հնարավոր ռիսկերը:	
3.	Երեխայի զարգացման օրինաչափությունները	Ներկայացվում են երեխայի տարիքային զարգացման փուլերը, յուրաքանչյուր փուլին բնորոշ տարիքային ճգնաժամերը և դրանց ուղեկցող վարքային/հուզական դրսևորումները, ինչպես նաև ծնողի և ընտանիքի դերը՝ այդ ճգնաժամերի հաջող հաղթահարման գործում:	4
4.	Կապվածության ձևավորումը և որդեգիր ընտանիքում երեխայի հարմարման խնդիրները	Թեմայի շրջանակներում քննարկվելու են կապվածություն և դեպրիվացիա հասկացությունները, մասնավորապես երեխայի հոգեբանական, այդ թվում հուզական և վարքային, զարգացման վրա կապվածության և դեպրիվացիայի ազդեցությունը: Անդրադարձ է լինելու երեխայի մոտ նոր կապվածության ձևավորման առանձնահատկություններին, ինչպես նաև որդեգրող ծնողների՝ որպես կապվածության կորուստը փոխհատուցողների դերին: Թեման ընդգրկում է նաև անդրադարձ երեխայի դիմակայության բարձրացմանն ուղղված և ծնողների կողմից կիրառելի մեթոդներին ու տեխնիկաներին:	6
5.	Խելամիտ և դրական ծնողավարում	Քննարկվելու են ծնողավարման մոդելները, դրանցից յուրաքանչյուրի կիրառման ոլորտները, խրախուսանքը և պատիժը՝ որպես ծնողավարման տեխնիկաներ, անդրադարձ է լինելու տրավմատիկ փորձ ունեցող երեխաների վարքային և հուզական դրսևորումներին:	4

h/h	Թեմայի անվանումը	Համառոտ նկարագիրը	Ժամաքանակ
		արձագանքելու տեսանկյունից առավել արդյունավետ մեթոդներին:	
6.	Ընտանեկան դինամիկան որդեգրումից հետո. հարմարում սոցիալական միջավայրում	Քննարկվելու են որդեգրման ողջ ընթացքում՝ որոշում կայացնելուց մինչև երեխայի տեղավորում և դրանից հետո, ամուսնական զույգի, որդեգիր ընտանիքում այլ անդամների, սոցիալական միջավայրի (ընդլայնված ընտանիք, ընկերներ, դպրոց, մանկապարտեզ, հարևանություն) և որդեգրվող երեխայի վրա խնամքի այս տիպի ունեցած ազդեցություններն ու դրանց կառավարման տեխնիկաները: Անդրադարձ է լինելու այն հարցին, թե ինչպե՞ս է կարելի խոսել որդեգրության մասին որդեգրված երեխայի հետ, ընտանիքի այլ անդամների հետ, սոցիալական միջավայրի ներկայացուցիչների հետ: Թեմայի շրջանակներում քննարկումներն իրականացվելու են՝ օգտագործելով քաղած դասերը ձախողված որդեգրման դեպքերից:	4
	Ընդամենը		24

11. Օգտագործվող գրականության ցանկ

- Դրական ծնողավարման ձեռնարկ. Երեխաների դեմ բռնության կանխարգելում, Սեյվ դը չիլդրեն, Երևան, 2011.
- Երեխաների պաշտպանությունը բռնություններից՝ ձեռնարկ վերապատրաստվողների և երեխաների պաշտպանության մասնագետների համար, Երևան, 2019.

- Երեխաների պաշտպանություն. Ուսումնաօժանդակ ձեռնարկ երեխաների պաշտպանության ոլորտի մասնագետների համար, COAFKIDS, UNICEF, Երևան, 2009թ.
- Տրավմայի ենթարկված երեխաների և դեռահասների բուժումը համագործակցային եղանակով. Տրավմայի համակարգի թերապիայի մոտեցում, Գլեն Ն. Սաքս, Երևան, 2017.
- CATT տեխնիկայով տրավմայի ենթարկված երեխաների հետ աշխատանքի մոտեցումները, Child Trauma International, վերապատրաստման նյութեր, Երևան, 2019.
- Кулагина И.Ю. Возрастная психология. Полный жизненный цикл развития человека. М.,2001
- Абрамова Г.С. Возрастная психология. Учебник для студентов высших учебных заведений, "Деловая книга", Екатеринбург, 1999
- Дарвиш О.В. Возрастная психология. Учебное пособие для вузов. ВЛАДОС-ПРЕСС, М.,2003
- Кон И.С. Психология ранней юности. Книга для учителя. Москва: 1989
- Ոլորտին առնչվող իրավական ակտեր:

